



PREDLOG ZAKONA O TRŽNI INŠPEKCIJI (ZTI-1)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanj in razlogi za sprejem zakona.

Zakon o tržni inšpekciji (v nadaljnjem besedilu: ZTI) je bil sprejet 10. aprila 1997 in je začel veljati 25. aprila 1997 (Uradni list RS, št. 20/97). Z njim se je zaradi izvajanja temeljne upravne funkcije, to je zaradi spremljanja stanja z upravnim nadzorom, izboljšala organizacija inšpekcijskih služb in povečala učinkovitost dela inšpekcije.

Prisilna narava inšpekcijskih ukrepov omogoča sistemski nadzor nad spoštovanjem predpisov, hkrati pa tudi varstvo pravic in pravnih koristi posameznikov, ki so jim bile priznane z zakoni in drugimi predpisi. Glavni cilj Zakona o tržni inšpekciji je povečanje učinkovitosti in delovanja inšpekcije, transparentnost in usklajenost delovanja s splošnimi načeli delovanja javne uprave.

Izvajanje zakona in tudi izvajanje inšpekcijskega nadzorstva je v praksi pokazalo, da bi bilo potrebno nekatere določbe ukiniti oz. jih dopolniti, nekatere pa zapisati na novo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Osnovni cilj predloga zakona je izboljšanje obstoječe ureditve, ki določa organizacijo, pristojnosti in naloge inšpektorata, pooblastila inšpektorjev, postopek nadzora ter inšpekcijske ukrepe. Predlog zakona sledi zahtevi po odpravi ugotovljenih podvajanj v ureditvi inšpekcijskega nadzora po sedaj veljavnem ZTI in ZIN, ki ureja delovanje vseh inšpekcijskih organov in je stopil v veljavo po uveljavitvi sedaj veljavnega ZTI.

2.2 Načela

Glede vseh vprašanj, ki jih predlog zakona izrecno ne ureja drugače kot ZIN, veljajo določbe ZIN in s tem tudi temeljna načela izvajanja inšpekcijskega nadzora, kar vključuje načelo samostojnosti, varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih oseb.

Inšpektorji so skladno z ZIN dolžni opravljati naloge in izvrševati dana pooblastila po načelu sorazmernosti, pri izbiri ukrepov pa upoštevati težo kršitve.

Ker se glede vseh postopkovnih vprašanj, ki niso urejena s predlogom zakona, niti z ZIN, uporablja Zakon o splošnem upravnem postopku- v nadaljnjem besedilu ZUP (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb), so inšpektorji dolžni izvajati inšpekcijski nadzor tudi po načelih tega zakona.

Zato načela v ZTI-1 niso posebej zapisana.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

ZTI-1 ureja organizacijo in pristojnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat), pravice, dolžnosti in pooblastila uslužbenk in uslužbencev inšpektorata (v nadaljnjem besedilu: uslužbenec inšpektorata), ter posebej postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom. Bolj splošno je opredeljeno področje dela inšpektorata, tako, da področja niso več naštetá, s čimer se prepreči, da morebitna nova področja pristojnosti inšpektorata ali morebitna področja, za katera inšpektorat v prihodnosti ne bo več pristojen, ne bodo več taksativno naštetá v ZTI-1, kot je to v sedaj veljavnem prepisu, ki je v tem delu zastarel.

V zakonu sta opredeljena pojma uslužbenec inšpektorata in znotraj tega tržni inšpektor. Predlog zakona

določa pogoje za opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja. Iz ZTI-1 je umaknjena določba o obveznosti oprave pisnega preizkusa iz poznavanja vsebine programa rednega strokovnega usposabljanja, ki je v sedaj veljavnem ZTI določen za vsako tretje leto, za posledico ne oprave drugega preizkusa pa ima ponovno opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja.

Dopolnjuje se določba 16. člena ZIN glede varovanja poslovne in druge tajnosti ter tajnosti vira prijave, in sicer je v zakonu natančno določeno, v katerih primerih ni mogoče govoriti o razkritju vira prijave.

Na novo je v ZTI-1 opredeljena pripravljenost za delo, kot poseben delovni pogoj.

Za posamezna področja nadzora, ki zahtevajo prednostno obravnavo, so ta področja sedaj bolj jasno zapisana v zakonu, v smislu prednostne obravnave prijav s teh področij.

V ZTI-1 so na novo dodane posamezne določbe o vsebini zapisnika. Glede pooblastil in ukrepov inšpektorja so (glede na sedaj veljavni ZTI) umaknjene nekatere določbe, ki so bile kasneje določene ali drugače določene z ZIN. Na novo pa je dodana določba, na podlagi katere ima inšpektor možnost opraviti navidezni nakup blaga ali storitev, po potrebi s skrivno identiteto in/ali v sodelovanju z nevladnimi organizacijami.

Na novo je v ZTI-1 dodana tudi določba glede možnosti preventivnega ukrepanja inšpektorja z opozorilom na zapisnik, če ja ta sestavljen v odsotnosti zavezanca.

Iz ZTI-1 je črtana določba sedaj veljavnega 13. člena ZTI, ki v primeru kršitve zakona ali drugega predpisa, katerega izvajanje nadzoruje tržni inšpektor, določa obveznost izdaje upravne odločbe na podlagi tega člena.

– konkreten opis predlaganih rešitev

ZTI-1 ureja organizacijo in pristojnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat), pravice, dolžnosti in pooblastila uslužbenk in uslužbencev inšpektorata (v nadaljnjem besedilu: uslužbenec inšpektorata), ter posebej postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom.

V zakonu je bolj splošno opredeljeno področje dela inšpektorata, tako da področja niso več naštetá. Potreba po spremembi je nastopila predvsem zaradi posameznih pristojnosti, ki so zapisane v sedaj veljavnem ZTI, vendar inšpektorat, glede na spremembe posameznih predpisov, zanje ni več pristojen. ZTI-1 ureja uporabo zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor (ZIN), zakona, ki ureja splošni upravni postopek (ZUP), Zakon o prekrških- ZP-1 ter drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo.

V zakonu sta opredeljena pojma uslužbenec inšpektorata in znotraj tega tržni inšpektor, ki je uradna oseba s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in mu na podlagi tega pripada dodatek za stalnost, ki je prav tako na novo določen v ZTI-1.

Pogoji za inšpektorja so glede izobrazbe in delovnih izkušenj vezani na ureditev v predpisih o javnih uslužbencih, zato v ZTI-1 ti pogoji v ZTI-1 niso več posebej zapisani. Predlog zakona pa določa pogoje za opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja. Glede na sedaj veljavni ZTI je ohranjen enoletni rok za njegovo opravo, ureja pa tudi posledice ne oprave strokovnega izpita in upravičene razloge. Podobno kot v veljavnem predpisu sta opredeljeni pravica in dolžnost inšpektorja do rednega strokovnega usposabljanja in izobraževanja, le da je v ZTI-1 določen krajši (enoletni) rok za izvajanje rednega strokovnega izpopolnjevanja tržnih inšpektorjev. Iz ZTI-1 je umaknjena določba o obveznosti oprave pisnega preizkusa iz poznavanja vsebine programa rednega strokovnega usposabljanja, ki je v sedaj veljavnem ZTI določen za vsako tretje leto, za posledico ne oprave drugega preizkusa pa ima ponovno opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja.

Z ZTI-1 se dopolnjuje določba 16. člena ZIN glede varovanja poslovne in druge tajnosti ter tajnosti vira prijave, in sicer je v zakonu natančno določeno, v katerih primerih ni mogoče govoriti o razkritju vira prijave.

Na novo je v ZTI-1 opredeljena pripravljenost za delo, kot poseben delovni pogoj, ki jo je mogoče odrediti glede na vsakokratne delovne potrebe delovnega procesa, primere in način izvajanja pripravljenosti pa določi predstojnik.

V ZTI-1 so na novo dodane posamezne določbe o vsebini zapisnika in vključujejo tudi podatke, ki jih lahko vsebuje zapisnik, kadar se poleg upravnega nadzora vodi tudi prekrškovni postopek.

Glede pooblastil in ukrepov inšpektorja so (glede na sedaj veljavni ZTI) umaknjene nekatere določbe, ki so bile kasneje določene ali drugače določene z ZIN. Na novo pa je dodana določba, na podlagi katere ima inšpektor možnost opraviti navidezni nakup blaga ali storitev, po potrebi s skrivno identiteto in/ali v sodelovanju z nevladnimi organizacijami, ter uporabiti ukrepe, povezane s spletnimi stranmi. Za učinkovito varstvo javnega interesa, ki je predmet varstva inšpekcijskega nadzora, inšpektor potrebuje posebna pooblastila, saj s splošnimi pooblastili za vodenje upravnega ali prekrškovnega postopka tega zaradi ravnanj zavezancev, ki se upirajo ugotavljanju dejanskega stanja in naložitvi upravnega ali prekrškovne obveznosti, pogosto ne bi bilo mogoče zavarovati. Določba dopolnjuje 19. člen ZIN, ki omogoča inšpektorju, da izvede navidezni nakup, če se na ta način ugotovijo znaki prekrška oziroma podatki o storilcu prekrška. Na podlagi določbe ZIN se namreč takšno pooblastilo lahko izvršuje le, kadar ima dejanje inšpekcijskega zavezanca lahko znake prekrška. Zato v primerih, ko ni mogoče ukrepanje po ZP-1, navidezni nakup ni zakonit in bi pomenil zlorabo pooblastil. Določba je smiselno enaka 7. členu Zakona o izvajanju Uredbe (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 200/20)- v nadaljnjem besedilu ZIUZVP, ki nadgrajuje

evropsko uredbo CPC. Pooblastila inšpektorjev, določena v ZIUZVP se tako smiselno enako vključujejo v ZTI-1.

Na novo je v ZTI-1 dodana tudi določba glede možnosti preventivnega ukrepanja z zapisom upravnega opozorila na zapisnik, v primeru, da se ga sestavi v odsotnosti zavezanca. Določba je dodana s ciljem upoštevanja načela sorazmernosti in za primere, če lahko inšpektor z izrekom opozorila doseže namen nadzora. ZIN namreč v drugem in tretjem odstavku 33. člena določa le možnost izreka ustnega opozorila na zapisnik, kar pomeni, da ga je mogoče izreči le v primeru, če je zapisnik sestavljen v prisotnosti predstavnika zavezanca oz. njegove odgovorne osebe, ne pa tudi v primerih, ko je zapisnik sestavljen v odsotnosti zavezanca.

– **variantne rešitve, ki so bile proučevane, in argumenti za predlagano rešitev**

/

b) Način reševanja:

– **vprašanja, ki se bodo reševala s predlaganim zakonom**

Osnovni cilj predloga zakona je izboljšanje obstoječe ureditve, ki določa organizacijo, pristojnosti in naloge inšpektorata, pooblastila inšpektorjev, postopek nadzora ter inšpekcijske ukrepe. Predlog zakona sledi zahtevi po odpravi ugotovljenih podvajanj v ureditvi inšpekcijskega nadzora po ZIN, ki je bil sprejet kasneje, torej po sprejetju sedaj veljavnega ZTI. Dodane pa so nekatere nove določbe, ki jih je, glede na sedaj veljavne določbe ZTI (ob upoštevanju določb ZIN in ZUP), nujno vnesti v področni predpis, s ciljem učinkovitejšega dela inšpektorata v prihodnje.

– **vprašanja, ki jih bodo reševali izvršilni predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati**

/

– **vprašanja, ki se bodo reševala na drug način in kako (npr. kolektivne pogodbe)**

/

– **vprašanja, na katera ni mogoče poseči s predpisi**

/

– **vprašanja, ki naj bi bila deregulirana (ni več potrebe po regulaciji)**

Iz ZTI-1 je črtana določba sedaj veljavnega 13. člena ZTI, ki v primeru kršitve zakona ali drugega predpisa, katerega izvajanje nadzoruje tržni inšpektor, določa obveznost izdaje upravne odločbe na podlagi tega člena. Upravni ukrepi inšpektorja so določeni v materialnih predpisih, ki sodijo v pristojnost Tržnega inšpektorata. Poleg teh je bila možnost izdaje upravne odločbe kasneje določena tudi v 32. členu ZIN, in sicer je med ukrepi inšpektorjev v prvem odstavku citiranega člena med drugim zapisano, da ima inšpektor v primeru, če pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis oziroma drug akt, katerega izvajanje nadzoruje, pravico in dolžnost odrediti ukrepe v skladu s tem zakonom ali drugim zakonom, katerega izvajanje nadzoruje inšpektor, za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti, v roku, ki ga sam določi. Tako v ZTI-1 ni več potrebe po posebnih določbah glede upravnega ukrepanja z izdajo upravne odločbe.

- vprašanja, ki se bodo reševala s predpisi, za katera je bilo poprej opravljeno eksperimentiranje in testiranje zaradi ugotovitve primernosti ukrepanja

/

c) Normativna usklajenost predloga zakona

- z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo)

DA

- s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo

DA

- predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati

DA

č) Usklajenost predloga predpisa:

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

/

- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba odprtih vprašanj)

/

- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so podali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti)

/

d) Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona:

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen

-

- čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče posredovati stališča, predloge, mnenja in pripombe

-

- datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja

/

- seznam subjektov, ki so sodelovali

-
- **bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti**
-
- **bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani in zakaj**
-

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA (FINANČNA SLUŽBA)

- **ocena finančnih sredstev za državni proračun**

Predlagan zakon bo v delu, ki se nanaša na dodatek za stalnost zajel inšpektorje, ki so na inšpektoratu zaposleni več kot pet let, kar je po podatkih Tržnega inšpektorata decembra 2022 predstavljalo 87 zaposlenih oz. 89 % vseh inšpektorjev.

Glede na to, da je v skladu z Zakonom o sistemu plač v javnem sektorju višina dodatka za stalnost določena v enakem odstotku, kot je določen dodatek za delovno dobo, to je 0,33 % od osnovne plače za vsako zaključeno leto delovne dobe, je ocena potrebnih finančnih sredstev državnega proračuna na letni ravni okoli 250.000,00 EUR.

- **ocena drugih javno finančnih sredstev**

Predlog zakona nima finančnih posledic na druga javna finančna sredstva.

- **predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna**

/

- **predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva**

/

- **predvideni prihranki za državni proračun in druga javna finančna sredstva**

/

- **sredstva bodo zagotovljena z zadolževanjem (poroštva)**

/

- **v naslednjem proračunskem obdobju bodo sredstva zagotovljena**

/

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet, saj se v delu, ki predvideva porabo proračunskih sredstev, zakon začne uporabljati šele z letom, ki sledi letu po uveljavitvi tega zakona, ko je bila predvidena poraba proračunskih sredstev upoštevana pri pripravi proračuna.

- **sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu v okviru naslednjih podprogramov**

/

- **sredstva bodo zagotovljena z rebalansom oziroma spremembami državnega proračuna.**

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakon ni predmet usklajevanj s pravnim redom EU.

- **prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih,**

1. ČRNA GORA

Oddelek za tržno inšpekcijo opravlja naloge, ki se nanašajo na: inšpekcijski nadzor nad uporabo zakonov, podzakonskih in drugih predpisov s področja notranje trgovine in storitev, varnost proizvodov, učinkovito rabo energije, varstvo ekonomskih interesov potrošnikov, varstvo pravic intelektualne lastnine ter druge naloge v skladu z zakonom (kontaktna točka za izmenjavo informacij o nevarnih proizvodih, strokovne in administrativne naloge za Koordinacijski organ za nadzor trga, sprejem in vodenje registra poslovnih poročil); sprejemanje in izvajanje upravnih in drugih ukrepov ter dejanj za odpravo ugotovljenih nepravilnosti in uskladitev poslovanja s predpisi; izdajanje prekrškovnih nalogov, vlaganje zahtev za uvedbo postopka o prekršku, vlaganje kazenskih in drugih ustreznih prijav (uvedba postopka pred pristojnimi organi); dajanje pobud za spremembe zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov ter predlaganje ukrepov za izboljšanje stanja na teh področjih nadzora; priprava analiz, poročil in informacij iz delovnega področja oddelka; doseganje sodelovanja z drugimi upravnimi organi, institucijami in poslovnimi subjekti; ter druge naloge iz pristojnosti oddelka.

2. SRBIJA

V Sektorju za tržno inšpekcijo se izvaja izmenjava informacij in obveščanje javnosti o nevarnih izdelkih na trgu ter naloge inšpekcijskega nadzorstva nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo: trgovino; elektronsko trgovanje; pogoji za trgovanje z blagom in opravljanje storitev; skladnost in varnost neživilskih proizvodov v proizvodnji in prometu; preprečevanje nelojalne konkurence; varstvo potrošnikov; oglaševanje; proizvodnja in prodaja blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, to je proizvodnja in prodaja blaga, zaščitene z avtorsko ali sorodnimi pravicami; preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma; trgovina z biocidi; promet s kemikalijami; davčne blagajne v delu kontrole dela pooblaščenih serviserjev, kontrole embalaže in odpadne embalaže; preprečevanje nastajajočih oblik sive ekonomije v trgovini, elektronski trgovini in storitvah; nadzor nad pogoji za promet, promet in nadzor naftnih derivatov in biogoriv; finančne in materialne zadeve v zvezi z

zaseženim blagom v postopku inšpekcijskega nadzora. Izvajajo se naloge ki so neposredno povezane z opravljanjem inšpekcijskega nadzorstva: izdelava analize stanja na področju inšpekcijskega nadzorstva; priprava analiz in ocen tveganja; izdelava postopkov in kontrolnih list za inšpekcijski nadzor; priprava aktov o uporabi predpisov; interno usposabljanje tržnih inšpektorjev za uporabo novih predpisov in postopkov v postopku inšpekcijskega nadzora; priprava poročil o opravljenih nadzorih v inšpekcijskem nadzorstvu, analiza teh poročil in priprava predloga načrta samostojnih, skupnih in usklajenih nadzorov za naslednje obdobje. V okviru delovanja inšpekcije se izvaja notranji nadzor nad delom oddelka tržne inšpekcije in tržnih inšpektorjev; spremljanje izvajanja naročil, oddanih oddelkom; predlaganje ukrepov za odpravo nepravilnosti pri delu inšpektorjev in oddelkov; preverjanje in obravnavanje navedb o pobudah za uvedbo disciplinskega postopka; neposredni inšpekcijski nadzor iz pristojnosti tržne inšpekcije zaradi preverjanja navedb iz prijav in pritožb na delo inšpektorjev in služb; priprava pooblaščenec prijavitelja na preiskavo pred sodiščem za prekrške; obravnava zadeve za Državno pravobranilstvo v postopkih, ki jih začnejo tržni inšpektorji; priprava osnutkov mnenj in odgovorov iz pristojnosti tržne inšpekcije na zahteve poslovnih subjektov, državljanov, državnih organov in organizacij, potrošniških organizacij ipd.; sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi, pravosodnimi organi, drugimi organi in organizacijami, društvi in ustanovami, katerih delo je povezano ali pomembno za delo Sektorja; posredovanje poročil in informacij o stanju na področjih iz delovnega področja Sektorja; priprava strokovnih podlag za pripravo predpisov s področja delovanja Sektorja. Sektor opravlja še druge naloge v skladu s predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor.

– **prikaz ureditve v pravnem redu EU,**

Na ravni Evropske unije ni zavezujočih predpisov, ki bi državam članicam nalagali zahteve po ureditvi vsebine predlaganega predpisa.

– **prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU,**

Pri pregledu ureditve inšpekcijskega nadzora v drugih pravnih sistemih je potrebno upoštevati različnost teh ureditev, predvsem z vidika organizacijske strukture in državne uprave kot tudi z vidika razdelitve funkcij in pristojnosti znotraj tipičnih organov državne uprave (kot jih razumemo v našem sistemu) in znotraj širšega javnega sektorja.

Zakon sicer ni predmet usklajevanja s pravom Evropske unije.

V nadaljevanju predstavljamo nekatere primerljive institute glede delovanja inšpekcijskih služb, kot jih bo uredila novela ZTI-1 in sicer:

1. NIZOZEMSKA

Na Nizozemskem večina inšpektorjev spremlja skladnost predpisov na različnih področjih dela. O tem redno poroča v letnih poročilih. Spremljanje se izvaja na podlagi inšpekcijskih pregledov uporabljajo pa tudi informacije z drugih virov , kot na primer Statistični urad (CBS) . Inšpektorji predstavijo letni inšpekcijski plan ali večletni inšpekcijski plan. Inšpektorat ima določene prioritete dela za prihodnje obdobje.

Glede izpolnjevanja pogojev zasedbe delovnega mesta inšpektorja se za vse javne uslužbenke razvija skupni katalog funkcij, ki bo postal obvezen. Nekateri inšpektorati so že uvedli nov model. Katalog vsebuje 5 različnih inšpektorskih profilov . Namen tega kataloga je, da se za enako funkcijo prejema enako plačo, pri čemer so potrebne primerljive minimalne kvalifikacije in kompetence. Odgovornost posameznega inšpektorata je, da skrbi za svojo usposobljenost inšpektorjev, če je potrebno, pa poskrbi za primerno izobraževanje. Pogoj za delo inšpektorja je uspešno opravljen izpit.

Inšpekcijski svet večinoma izvaja splošna izobraževanja, ki so na voljo vsem inšpektoratom.

Inšpektor se identificira z uradno izkaznico, nekateri inšpektorji imajo tudi uniforme, ki jih zagotovi inšpektorat.

2. ITALIJA

V Italiji je sistem razdeljen na dva dela: na sistem nadzora v javni upravi in na inšpekcijsko nadzorstvo. Sistem nadzora v javni upravi obsega dve osnovni vrsti kontrol: notranje kontrole, ki jih izvajajo posamezni organi javne uprave, in zunanje kontrole, ki jih opravlja računsko sodišče (organ, predviden v 100. členu Ustave Italijanske republike). Nadzor, ki ga izvaja računsko sodišče, obsega predhodno kontrolo zakonitosti aktov vlade in organov javne uprave ter naknadno kontrolo državnega proračuna, proračuna organov javne uprave in drugih subjektov, ki za svoje redno poslovanje uporabljajo javna sredstva. Nadzorstvena pristojnost računskega sodišča velja tudi za decentralizirane organe javne uprave (dežele, pokrajine in občine) s ciljem preverjanja spoštovanja meril , ki zagotavljajo notranjo stabilnost Italije, in tistih, ki izhajajo iz članstva v Evropski uniji (sedmi odstavek 7. člena zakona št. 131 z dne 5. junija 2003).

3. HRVAŠKA

V republiki Hrvaški ureja delovanje inšpekcij poseben Zakon o državnem inšpektoratu (Službeni list RH, št. 116/08). Državni inšpektorat je državni organ, ustanovljen z Zakonom o organizaciji in pristojnostih ministrstev in drugih centralnih organov (Službeni list 150/11 in 22/12) in izvaja inšpekcijske preglede na določenih upravnih področjih. Leta 2012 je bila notranja organizacija državnega inšpektorata spremenjena v skladu z načeli notranje organizacije državne uprave in odločitvijo vlade, da zmanjša število javnih uslužbencev v vseh državnih organih.

Upravna področja, v katerih državni inšpektorat nadzoruje izvajanje predpisov ureja Zakon o državnem inšpektoratu in področni predpisi in sicer so to: varnost in zdravje delavcev pri delodajalcu, urejanje odnosov med delodajalci in delavci, področje trgovine, gostinske dejavnosti, poslovne storitve v turizmu, računovodstvo, obračun in plačilo davka, nadzor nad poslovanjem in delom v rudnikih, ki so urejena s posebnimi zakoni. Uredba o notranji organizaciji Urada državnega inšpektorja (Službeni list, št. 31/12) in Pravilnik o spremembah in dopolnitvah uredbe o notranji organizaciji urada državnega inšpektorja (Službeni list, št. 23/13) določajo notranjo organizacijo, obseg upravljanja in potrebno število državnih uslužbencev , ki izvajajo inšpekcijske preglede in druge tehnične naloge iz njihove pristojnosti.

Inšpektorat vodi glavni inšpektor, ki strateško usmerja delo inšpektorata. Za uresničitev ciljev je neposredno odgovoren hrvaški vladi: V primeru njegove odsotnosti ga nadomešča namestnik glavnega inšpektorja. Za opravljanje dejavnosti Državnega inšpektorata so organizirane notranje organizacijske enote, odvisno od področja nadzora, ki ga posamezni inšpektorji pokrivajo kot na primer: Oddelek za nadzor na področju blaga in storitev, Oddelek za nadzor na področju dela in varstva pri delu, Oddelek za nadzor v rudarstvu, na področju električne energije in tlačne opreme, itd. Vsak sektor opravlja inšpekcijske in druge naloge, povezane z izvajanjem zakonov in drugih predpisov s svojega upravnega področja iz svoje pristojnosti.

Inšpektorat deluje v petih območnih enotah s sedežem v Zagrebu, Osijeku, Reki, Splitu in Varaždinu, kjer so organizirane območne pisarne oziroma izpostave (skupaj 37) ter tako pokriva celotno območje Hrvaške (povzeto po <http://www.inspektorat.hr/dirh12/o-nama/>).

4. AVSTRIJA

Za Avstrijo je značilno, da inšpekcijske službe, ki bi bile organizirane v takšni obliki kot pri nas, ne poznajo, in da te zadeve opravljajo različne upravne policije, ki so v glavnem glede zakonodaje, izvrševanja in nadzora podrejene zvezi oziroma v izjemnih primerih zveznim deželam in glede izvrševanja nadzora v še bolj redkih primerih občinam. Inšpektorji na ravni zveze ali dežele pa nimajo samo inšpekcijskih pooblastil, ampak v mnogih primerih nastopajo kot strokovnjaki na določenem področju ali pa kot izvedenci za posamezna področja. Zato poleg inšpekcijskih nalog izvajajo še številne koordinativne, razvojne in pedagoške naloge ter podobne aktivnosti v zvezi z meddržavno aktivnostjo na materialnem področju.

6. PRESOJA POSLEDIC NA POSAMEZNA PODROČJA

6.1 Administrativne posledice

Predlog zakona nima administrativnih posledic.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona nima posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic na druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

-

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O TRŽNI INŠPEKCIJI (ZTI-1)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja organizacijo in pristojnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat), pravice, dolžnosti in pooblastila uslužbenk in uslužbencev inšpektorata (v nadaljnjem besedilu: uslužbenec inšpektorata), postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom.

2. člen (področje dela)

Inšpektorat opravlja nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področij, določenih s predpisom, ki ureja organe v sestavi ministrstev, če z drugim predpisom ni drugače določeno.

3. člen (uporaba zakona)

Če s tem zakonom ni drugače določeno, se za delovanje inšpektorata, izvrševanje inšpekcijskega nadzora ter obveznosti in pristojnosti tržnih inšpektorjev uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor, zakona, ki ureja splošni upravni postopek, zakona, ki ureja prekrške ter drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo.

II. ORGANIZACIJA INŠPEKTORATA

4. člen (organizacija inšpektorata)

- (1) Inšpektorat je organ v sestavi ministrstva, pristojnega za trg (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).
- (2) Inšpektorat vodi glavni tržni inšpektor oz. glavna tržna inšpektorica (v nadaljevanju: glavni tržni inšpektor).
- (3) Inšpektorat ima notranje organizacijske enote, ki jih na predlog glavnega tržnega inšpektorja ustanavlja, združuje ter odpravlja minister, pristojen za trg (v nadaljnjem besedilu: minister).

5. člen (uslužbenec inšpektorata)

- (1) Uslužbenec inšpektorata je oseba, ki je zaposlena v inšpektoratu.
- (2) Tržni inšpektor je uslužbenec inšpektorata z opravljenim strokovnim izpitom za inšpektorja in imenovanjem v inšpektorski naziv. Tržni inšpektor je uradna oseba s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

(3) Tržnemu inšpektorju pripada dodatek za stalnost za vsako začeto leto delovne dobe v inšpektoratu, ki ga začne prejemati po petih letih zaposlitve v inšpektoratu.

6. člen **(strokovni izpit za inšpektorja)**

(1) Tržni inšpektor opravi strokovni izpit za inšpektorja najkasneje v roku enega leta po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi ali premestitvi.

(2) Tržnemu inšpektorju, ki v predpisanem roku in iz razlogov, ki so na njegovi strani, ne opravi strokovnega izpita, delovno razmerje preneha. Med razloge, ki so na strani tržnega inšpektorja, se ne šteje opravičena odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma druga odsotnost, daljša od enega meseca, v času, ko prejema nadomestilo plače v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja.

7. člen **(redno strokovno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje tržnih inšpektorjev)**

(1) Inšpektorat najmanj enkrat letno izvede program rednega strokovnega izpopolnjevanja za tržne inšpektorje.

(2) Udeležba tržnega inšpektorja na strokovnem usposabljanju in izpopolnjevanju po programu inšpektorata se šteje kot izpolnitev redne delovne obveznosti.

(3) Vsebino rednega strokovnega izpopolnjevanja določi glavni tržni inšpektor.

8. člen **(letno poročilo)**

Inšpektorat predloži ministrstvu do konca marca tekočega koledarskega leta poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto.

III. PRAVICE IN DOLŽNOSTI USLUŽBENCEV INŠPEKTORATA

9. člen **(varovanje poslovne in druge tajnosti ter tajnosti vira)**

(1) Uslužbenec inšpektorata varuje poslovno in drugo tajnost ter tajnost vira prijave v skladu z zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor.

(2) Ne šteje se, da je uslužbenec inšpektorata razkril vir prijave, če pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik, posameznik, ki opravlja dejavnost, fizična oseba ali drug subjekt, pri katerem se uvede inšpekcijski nadzor (v nadaljevanju: zavezanec) iz okoliščin ali same vsebine inšpekcijskega nadzora sklepa na vir prijave.

10. člen **(pripravljenost za delo)**

(1) Pripravljenost za delo (v nadaljnjem besedilu: pripravljenost) je poseben delovni pogoj, pri katerem je uslužbenec inšpektorata, ki mu je pripravljenost odrejena, v pripravljenosti za delo. Pripravljenost pomeni dosegljivost uslužbenca inšpektorata po telefonu ali drugih sredstvih zaradi morebitnega

prihoda na delovno mesto ali na kraj, kjer je treba nujno opraviti nalogo. Pripravljenost se uslužbencu inšpektorata odreja glede na potrebe delovnega procesa.

(2) Uslužbenec inšpektorata, ki je med pripravljenostjo poklican na delo, se v najkrajšem mogočem času zgledi na delovnem mestu ali kraju, kjer je treba opraviti določeno nalogo.

(3) Pripravljenost se ne vštevava v število ur tedenske oziroma mesečne delovne obveznosti. Če uslužbenec inšpektorata med pripravljenostjo dejansko dela, se ure dejanskega dela vštevajo v število ur tedenske oziroma mesečne delovne obveznosti.

(4) Glavni tržni inšpektor določi primere in način izvajanja pripravljenosti iz prejšnjih odstavkov tega člena.

IV. POSTOPEK INŠPEKCIJSKEGA NADZORA

11. člen (uvedba inšpekcijskega nadzora)

(1) Postopek inšpekcijskega nadzora se vodi po uradni dolžnosti, razen če ni z zakonom določeno drugače.

(2) Tržni inšpektor prednostno uvede inšpekcijski nadzor, če iz prijave verjetno izhaja:

- neposredna nevarnost za življenje ali zdravje ljudi ali
- oškodovanje večjega števila potrošnikov.

12. člen (anonimna prijava)

(1) Anonimna prijava je prijava, pri kateri iz kontaktnih podatkov ni mogoče zanesljivo ugotoviti identitete pošiljatelja. Elektronski naslov se ne šteje za kontaktni podatek, po katerem je mogoče zanesljivo ugotoviti identiteto pošiljatelja.

(2) Tržni inšpektor opravi inšpekcijski nadzor v zvezi z anonimno prijavo le, če je iz vsebine prijave in okoliščin mogoče sklepati, da je taka prijava verjetno utemeljena in resnična. Razloge za neopravljen inšpekcijski nadzor tržni inšpektor zabeleži z uradnim zaznamkom.

13. člen (zapisnik)

Zapisnik o inšpekcijskem pregledu poleg podatkov, ki jih predpisuje zakon, ki ureja splošni upravni postopek, vsebuje tudi enotno matično številko občana ali datum rojstva in stalno oziroma začasno prebivališče, če je fizična oseba tujec, pa njegove rojstne podatke, državljanstvo in stalno oziroma začasno prebivališče.

V. POOBLASTILA IN UKREPI TRŽNEGA INŠPEKTORJA

14. člen (pooblastila tržnega inšpektorja)

Za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora ima tržni inšpektor, poleg splošnih pooblastil, ki veljajo za inšpektorje, pravico tudi:

- opraviti navidezni nakup blaga ali storitev, po potrebi s skrivno identiteto in/ali v sodelovanju z nevladnimi organizacijami,
- uporabiti ukrepe, povezane s spletnimi stranmi v skladu z 17. členom tega zakona.

15. člen (preventivni ukrepi tržnih inšpektorjev ter opozorila)

Tržni inšpektorat s ciljem preventivnega ukrepanja:

- odgovarja na pisna vprašanja posameznikov, podjetij in institucij, ki se nanašajo na delovanje inšpekcije,
- preko medijev obvešča javnost o ugotovljenih nepravilnostih ter o posledicah kršitev zakonov in drugih predpisov,
- deluje na druge načine v smislu osveščanja javnosti.

Če tržni inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora odkrije nepravilnosti in oceni, da bo z opozorilom dosežen namen ukrepa, najprej le opozori na nepravilnosti ter na njihove posledice in določi rok za njihovo odpravo.

Svoje ugotovitve, opozorilo ter rok za odpravo pomanjkljivosti navede v zapisniku. Če nepravilnosti niso odpravljene v določenem roku, izvede inšpektor druge ukrepe v skladu z zakonom.

16. člen (odvzem vzorcev blaga in analiza vzetih vzorcev)

(1) Tržni inšpektor lahko brezplačno odvzame vzorce blaga za potrebe izvedbe analize. Odvzem vzorcev se lahko opravi tudi z nakupom pod skrivno identiteto.

(2) Odvzem vzorcev se, če posebni predpisi ne določajo drugače, opravi tako, da se pri inšpekcijskem pregledu istočasno odvzameta ustrezna vzorca za analizo in super analizo.

(3) Super analiza se opravi, če se s pritožbo zoper ukrep tržnega inšpektorja izpodbija pravilnost rezultatov analize, strokovnega izvida ali mnenja.

(4) Super analizo lahko izvede strokovno usposobljena institucija, če predhodno ni izvedla analize in če niso podane kakršnekoli druge okoliščine, ki bi vzbujale dvom o njeni nepristranosti. Rezultat super analize je dokončen.

VI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen (končanje obstoječih postopkov)

Postopki, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po Zakonu o tržni inšpekciji (Uradni list RS, št. 20/97).

18. člen
(finančne obveznosti inšpektorata)

Določba tretjega odstavka 5. člena zakona stopi v veljavo v letu, ki sledi letu po uveljavitvi tega zakona, ko je bila predvidena poraba proračunskih sredstev upoštevana pri pripravi proračuna.

19. člen
(razveljavitev predpisa)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o tržni inšpekciji (Uradni list RS, št. 20/97).

20. člen
(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Predlog zakona v 1. členu določa, kaj je vsebina zakonske ureditve. Ta zakon ureja pristojnost, organizacijo in vodenje Tržnega inšpektorata RS, medtem ko kršitve in kazni zanje določajo materialni predpisi, katerih izvajanje nadzoruje Tržni inšpektorat Republike Slovenije, pravice in dolžnosti in pooblastila uslužbenk in uslužbencev, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja povezana z inšpekcijskim nadzorom.

K 2. členu:

Zakon o tržni inšpekciji je postopkovni in organizacijski predpis, ki regulira delo tržnega inšpektorata, določba tega člena pa ureja pristojnosti Tržnega inšpektorata Republike Slovenije, ki so sicer taksativno zapisane v Uredbi o organih v sestavi. ZTI-1 se na ta seznam le sklicuje. V preteklosti so že bile težave, ker so v ZTI še vedno zapisana področja, za katera organ ni bil več pristojen. Od njegovega sprejema se je pristojnost inšpektorata širila tudi na druga področja na podlagi novih ali spremenjenih materialnih predpisov, nekatere pristojnosti pa so bile ukinjene. Glede na navedeno se v prvem odstavku 2. člena določi, da tržni inšpektorat opravlja naloge inšpekcijskega nadzora, ki so taksativno zapisane v Uredbi o organih v sestavi. Z določilom, da tržni inšpektorat nadzor na navedenih področjih, če s predpisi ni drugače določeno, je izključena stvarna pristojnost tržnega inšpektorata v zadevah, za katere je izrecno določena pristojnost drugih organov.

K 3. členu:

Določba ureja uporabo zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor (ZIN), zakona ki ureja splošni upravni postopek, (ZUP), zakona ki ureja prekrške (ZP-1) ter drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo. Določba 3. člena ZTI-1 je usklajane z določbo 3. člena ZIN, ki določa, da se za inšpekcije, katerih delovanje urejajo posebni zakoni, ZIN uporablja samo glede tistih vprašanj, ki niso urejena s posebnim zakonom ter, da se glede vseh postopkovnih vprašanj, ki niso urejena s tem zakonom uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek. Pristojnost posameznega nadzornega organa, da odloča (tudi) kot pristojni prekrškovni organ, je določena na podlagi materialnega predpisa, s katerim so določena ravnanja določena kot prekršek. Nadzorni ali inšpekcijski organ odloča o prekrških, določenih v tem predpisu, kot prekrškovni organ v skladu z zakonom, ki ureja prekrške. Inšpekcijski organ ima dve funkciji: funkcijo odkrivanja prekrškov in funkcijo kaznovanja za kršitve iz svoje pristojnosti.

K 4. členu:

Določba ureja organizacijsko in strukturo inšpektorata. Kot pravilo za delovanje inšpektorata je skladno z sistemsko zakonodajo sprejeta oblika samostojnega organa v sestavi ministrstva.

K 5. členu:

Določba ureja pojma »uslužbenec inšpektorata«, ki je vsakdo, zaposlen na Tržnem inšpektoratu. Znotraj tega posebej ureja naziv »tržni inšpektor«, ki v drugih predpisih ni določen. ZIN opredeljuje naziv inšpektorja, ne pa tudi tržnega inšpektorja. Tako tega naziva ob odsotnosti pravne podlage tržni inšpektorji ne bi mogli uporabljati.

Dodatke v javnem sektorju in njihovo višino določata Zakon o sistemu plač v javnem sektorju- v nadaljnjem besedilu: ZSPJS (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22) in

Kolektivna pogodba za javni sektor (KPJS). Glede dodatka za stalnost je v prvem odstavku 52.člena ZSPJS določeno, da z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati vse določbe zakonov in drugih predpisov, ki urejajo plače zaposlenih v javnih zavodih, državnih organih in lokalnih skupnostih ter drugih osebah javnega prava, ki se urejajo s tem zakonom, razen določb področnih predpisov, ki urejajo napredovanje oziroma pridobitev nazivov, in določb področnih zakonov, ki določajo dodatek za stalnost uradnikom s posebnimi pooblastili. Na podlagi 7. člena istega zakona je inšpektor uvrščen v plačno skupino C6 – Inšpektorji, pravosodni policisti in drugi uradniki s posebnimi pooblastili.

Dodatek za stalnost prejemajo zaposleni v Policiji, Generalštabu Slovenske vojske, Finančni upravi, Upravi za izvrševanje kazenskih sankcij (zapori) ter Upravi za zaščito in reševanje. Kdo je upravičen do dodatka, določajo področni zakoni, konkretno, na katerih delovnih mestih so javni uslužbenci upravičeni do tega dodatka, pa je razvidno iz aktov o sistemizaciji delovnih mest konkretnega proračunskega uporabnika. Do dodatka so glede na citirane zakonske določbe, upravičeni javni uslužbenci, ki izvajajo posebna pooblastila in odgovornosti na podlagi področne zakonodaje. Med te sodijo tudi tržni inšpektorji, ki so tudi po določbi drugega odstavka 2.člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) uradne osebe s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Zato je dodatek za stalnost, po zgledu drugih področnih predpisov, ki ta dodatek že urejajo, dodan tudi v ZTI-1.

K 6. členu:

Predlog zakona določa pogoje za opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja. Glede na sedaj veljavni ZTI je ohranjen enoletni rok za njegovo opravo, ureja pa tudi posledice ne oprave strokovnega izpita in upravičene razloge.

K 7. členu:

Podobno kot v veljavnem predpisu sta opredeljeni pravica in dolžnost inšpektorja do rednega strokovnega usposabljanja in izobraževanja, le da je v ZTI-1 določen krajši (enoletni) rok za izvajanje rednega strokovnega izpopolnjevanja tržnih inšpektorjev. Iz ZTI-1 je umaknjena določba o obveznosti oprave pisnega preizkusa iz poznavanja vsebine programa rednega strokovnega usposabljanja, ki je v sedaj veljavnem ZTI določen za vsako tretje leto, za posledico ne oprave drugega preizkusa pa ima ponovno opravljanje strokovnega izpita za inšpektorja.

Inšpektor mora izvrševati javne naloge strokovno, vestno in pravočasno, pri svojem delu ravnati po pravilih stroke in se v ta namen stalno usposablja in izpolnjevati, pri čemer pogoje za strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje zagotavlja delodajalec. Inšpektorji morajo pri izvajanju inšpekcijskih pooblastil in vodenju postopkov mnogokrat tehtati med več možnostmi (kar jim narekujejo že temeljna načela varstva javnega interesa in varstva zasebnih interesov ter sorazmernosti). Zato je še posebej pomembno redno oz. pogostejše strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje tržnih inšpektorjev.

K 8. členu:

Določba ureja obvezno poročanje ministrstvu in rok, do katerega mora organ predložiti ministrstvu letno poročilo. Tržni inšpektorat je inšpekcijski organ v sestavi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo. Deluje samostojno in neodvisno ter v skladu s predpisi, ki določajo način dela ter vodenje upravnih in prekrškovnih postopkov. Tržni inšpektorji pri

svojem delu uporabljajo zakone in podzakonske predpise s področja varstva potrošnikov, nepoštenih poslovnih praks v odnosu do potrošnikov, dajanja potrošniških kreditov, obrtne dejavnosti, trgovine, gostinstva in turizma, nepremičninskega posredovanja, avtorskih pravic, uporabe slovenskega jezika itd. Obširno področje njihovega delovanja predstavlja tudi nadzor na tehničnem področju z vidika splošne varnosti proizvodov, električnih naprav, gradbenih proizvodov, strojev, električne opreme, osebne varovalne opreme in na drugih tehničnih področjih. Osnovni strateški cilj delovanja Tržnega inšpektorata je izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora ter s svojim delovanjem dosegati čim višjo stopnjo urejenosti trga. Letega se v veliki meri skuša doseči s preventivnim delovanjem, če pa je to neuspešno, je potrebno poseči po represivnih ukrepih, vse z namenom zagotoviti urejenost trga in zadovoljstva uporabnikov, zaposlenih in širše družbene skupnosti. Delo tržnih inšpektorjev je usmerjeno k ugotavljanju bistvenih kršitev, ki predstavljajo večjo nevarnost za javni interes in imajo škodljive posledice za osebe, premoženje in okolje. Delo je usmerjeno k temu, da bi bil nadzor opravljen v čim krajšem času, brez nepotrebnega podaljševanja in zavlačevanja postopkov in s čim manjšo obremenitvijo zavezancev, vendar nikakor ne na škodo zakonitosti, varstva načela kontradiktornosti in uporabe ustreznega pravnega sredstva.

Preventivnemu delovanju in s tem osveščanju tako potrošnikov kot tudi gospodarskih subjektov so namenjeni različni komunikacijski kanali Tržnega inšpektorata: spletne strani, elektronska in navadna pošta, telefon, osebni obiski, vprašalniki, tiskovne konference, dan odprtih vrat in sodelovanje v različnih radijskih ali TV oddajah. Nanj se obračajo potrošniki v zvezi z njihovimi vprašanji, problemi, pritožbami in reklamacijami, novinarji z vprašanji glede delovanja inšpektorata oziroma glede točno določenega gospodarskega subjekta ali področja, ki sta medijsko aktualna v danem trenutku, v manjši meri pa druga zainteresirana javnost, ki si želi pridobiti informacije javnega značaja. Gospodarski subjekti pa se nanj obračajo zaradi svojih problemov in vprašanj - kako zakonito rešiti reklamacijo potrošnika, kaj morajo imeti oziroma storiti, preden se lotijo določene gospodarske dejavnosti, katera potrdila, dokumente, certifikate ali druge uradne dokumente si morajo zagotoviti, preden želijo v Sloveniji prodajati določen izdelek. Včasih pa prvi, drugi ali tretji samo podajo prijavo.

K 9. členu:

Določba dopolnjuje 16. člen ZIN, ki določa varovanje tajnosti, s katero se inšpektor seznanja pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora. Z določitvijo drugega odstavka je v ZTI-1 natančno določeno, v katerih primerih se ne šteje, da je inšpektor razkril vir prijave. V praksi namreč prihaja do različnih interpretacij določb ZIN, glede na specifične pristojnosti Tržnega inšpektorata pa se je pokazala potreba po natančnejši opredelitvi.

K 10. členu:

Aneks št. 9 h Kolektivni pogodbi za javni sektor (KPJS) (Uradni list RS, št. 21/17), v 2. členu določa, da oblike pripravljenosti zajemajo različne oblike stalne pripravljenosti oziroma pripravljenosti iz zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, iz kolektivnih pogodb, področnih zakonov in podzakonskih predpisov.

Glede na spremenjene potrebe delovnega procesa, ko je glede na vse širše pristojnosti Tržnega inšpektorata, potrebno ves čas spremljati in slediti spremenjenim tržnim razmeram, kot npr. v primerih hitrih sprememb Zakona o kontroli cen in Uredb, izdanih na njegovi podlagi, s katerimi se regulira določene cene (kot npr. energentov), se je pokazala potreba po uvedbi instituta stalne pripravljenosti. Uporabilo bi se ga za primere oz. stanja na trgu, ko bi obstajala potreba po zagotovitvi takojšnje prisotnosti inšpektorja na terenu ali njegove pripravljenosti za ta namen. Navedeno bi bilo mogoče urediti tudi z ustanovitvijo t.i. interventnih skupin za tovrstne primere. Prav tako bi stalni pripravljenost aktivirali v primeru drugih grozečih kršitev, pri katerih

bi lahko prišlo do ogrožanja zdravja in življenja ali oškodovanja večjega števila potrošnikov. Potreba po pripravljenosti se, vsaj občasno, kaže tudi v zvezi s pristojnostmi TIRS s področja določb Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja dela na črno- ZPDZC-1 in Zakona o storitvah na notranjem trgu (ZSNT), predvsem na področju čezmejnega opravljanja dejavnosti (dejavnost tujih pravnih oseb na območju Republike Slovenije). Prav tako se potreba po stalni pripravljenosti občasno pokaže v dneh oz. času, ko organ ne dela (npr. med prazniki), pa vendar mora biti zagotovljena njegova prisotnost za našete primere, tudi zaradi sodelovanja z drugimi organi (kot npr. Policija, FURS, Carinski organi), ki imajo stalno pripravljenost prav tako opredeljeno v svojih področnih predpisih.

K 11. členu:

Namen te določbe je določitev področij nadzora, v primeru prednostne uvedbe postopka, na podlagi prejetih prijav. Tako je treba sistemsko smiselno razložiti, kaj pomeni zakonska dolžnost »obravnavati prijave, pritožbe, sporočila in druge vloge v zadevah iz svoje pristojnosti«. Nedvoumno to ne pomeni, da je v zvezi z vsako prijavo dolžan začeti inšpekcijski upravni postopek, saj je to odvisno šele od ocene obstoja javnega interesa v konkretnem primeru. Obravnava pobud in prijav ter drugih tovrstnih vlog torej sama po sebi še ne pomeni procesnega ravnanja, na podlagi katerega bi lahko šteli, da se je že začel inšpekcijski postopek po uradni dolžnosti (prvi odst. 127. člena ZUP). Ta dolžnost je torej usmerjena v vsebinsko oceno dejstev. Določba se dopolnjuje z jasnejšo opredelitvijo, katere zadeve zakon šteje kot prednostne (neposredna nevarnost za življenje in zdravje ljudi, oškodovanje večjega števila potrošnikov). Postopek nadzora s kasnejšim morebitnim izrekom ukrepa se začne po uradni dolžnosti zaradi zaščite javnega interesa oziroma koristi, ki je v zagotavljanju izvajanja zakonodaje iz pristojnosti inšpektorata. Navedeno pomeni, da inšpektorat v okviru svojih pooblastil samostojno presoja, ali bo na podlagi okoliščin, s katerimi se seznanil, začel postopek po uradni dolžnosti, ter da druge osebe nimajo pravnega sredstva, s katerim bi lahko izsilile začetek postopka v primeru, ko se inšpektor za njegovo uvedbo ne odloči, o čemer se je že izrekla tudi sodna praksa.

K 12. členu:

Določba dopolnjuje ZIN. Inšpektor mora na podlagi veljavne določbe prvega odstavka 24. člena ZIN obravnavati prijave, pritožbe, sporočila in druge vloge v zadevah iz svoje pristojnosti. Obravnavati mora tudi anonimne prijave. Besedilo prvega odstavka se dopolnjuje s pojmom anonimne prijave oz. ravnanja inšpektorja v primeru, če iz kontaktnih podatkov ni mogoče zanesljivo ugotoviti identitete pošiljatelja. Elektronski naslov se ne šteje za kontaktni podatek, po katerem je možno zanesljivo ugotoviti pošiljatelja. V praksi se pogosto dogaja, da gre za lažne prijave s skrito identiteto prijaviteljev.

Besedilo drugega odstavka se prav tako dopolnjuje v delu , ki ureja obveznost inšpektorja, da uvede postopek v zvezi z anonimno prijavo, če je iz vsebine prijave in okoliščin mogoče sklepati, da je taka prijava verjetno utemeljena in resnična. V praksi bo inšpektor na podlagi svoje procesne diskrecije ocenil, da iz sporočenih dejstev obstajajo razlogi (na primer domnevne kršitve zakona, ki ga nadzira inšpektor), zaradi katerih bi lahko bil prizadet javni interes, bo inšpektor ugotovil tudi druga dejstva in okoliščine, ki so s tem povezani, in se odločil ali bo postopek uvedel ali ne.

Besedilo tretjega ostavka se dopolnjuje tudi v delu, ki ureja obveznost obveščanja vlagateljev o svojih ukrepih v primeru kadar razpolaga s podatki o prijavitelju.

K 13. členu:

V prvem odstavku 76. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (v nadaljevanju ZIN) je določeno le, da se v zapisnik vpišejo osebna imena uradnih oseb, navzočih strank in njihovih zastopnikov ali pooblaščenec. Za potrebe inšpekcijskega prekrškovnega postopka pa se večkrat pokaže potreba, da bo inšpektor (ki je tudi pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa in bo odločal tudi v postopku o prekršku), ne glede na določbe o varstvu osebnih in

drugih podatkov, poleg osebnega imena potreboval še določene druge podatke. Po določi četrtega odstavka 56. člena Zakona o prekrških (ZP-1), mora izrek odločbe o prekršku obsegati: osebne podatke kršitelja (osebno ime, EMŠO, če je fizična oseba tujec, pa njene rojstne podatke, državljanstvo, stalno oziroma začasno prebivališče, za odgovorno osebo tudi zaposlitev. Podatke bi inšpektor na podlagi te določbe lahko pridobil, ne da bi ob tem trčil na določbe GDPR in drugih prepisov, ki urejajo varstvo osebnih in drugih občutljivih podatkov.

K 14. členu:

Za učinkovito varstvo javnega interesa, ki je predmet varstva inšpekcijskega nadzora, inšpektor potrebuje posebna pooblastila, saj tega s splošnimi pooblastili za vodenje upravnega ali prekrškovnega postopka tega zaradi ravnanj zavezancev, ki se upirajo ugotavljanju dejanskega stanja in naložitvi upravnega ali prekrškovne obveznosti, pogosto ne bi bilo mogoče zavarovati. Določba dopolnjuje 19. člen ZIN, ki omogoča inšpektorju, da izvede navidezni nakup, če se na ta način ugotovijo znaki prekrška oziroma podatki o storilcu prekrška. A to pooblastilo se izvršuje le, kadar ima dejanje inšpekcijskega zavezanca lahko znake prekrška. Zato v primerih ko ni mogoče ukrepanje po ZP-1, navidezni nakup ni zakonit in bi pomenil zlorabo pooblastil. Določba je smiselno enaka 7. členu ZUIZVP, ki nadgrajuje evropsko uredbo CPC. Ukrepi, določeni v 2. alineji 15. člena ZTI-1, veljajo samo v primeru kršitev s področja spletne prodaje. Pooblastila inšpektorjev, določena v ZUIZVP se smiselno enako vključujejo v ZTI-1.

K 15. členu:

Preventivne ukrepe tržnih inšpektorjev ter opozorila sicer določa tudi ZIN, vendar je v ZTI kot »lex specialis« ta člen dodan predvsem zaradi možnosti zapisa opozorila na zapisnik, kadar je ta sestavljen v odsotnosti odgovorne osebe zavezanca. Po določbah ZIN namreč opozorila ni mogoče izreči ustno oz. ustno na zapisnik, kadar je ta sestavljen v odsotnosti zavezanca. Tržni inšpektor nima omejene krajevne pristojnosti pri opravljanju inšpekcijskih pregledov. Predvsem na nekaterih področjih (kot npr. sklepanje pogodb na daljavo preko interneta s potrošniki (t.i. spletna trgovina), tržni inšpektor opravi nadzor in sestavi zapisnik brez prisotnosti zavezanca oz. njegove odgovorne osebe in ga posreduje zavezancu, kar ima za posledico, da v primeru ugotovljenih kršitev ne more izreči opozorila, saj zavezanec oz. njegova odgovorna oseba nista prisotna. Ravno v tovrstnih nadzorih je kršitev običajno precej, vendar pa te nimajo takšne teže, zato se inšpektorji v večini odločajo za izrek opozorila in šele v primeru, da kršitve niso odpravljene, ukrepe stopnjujejo. Opozorilo je torej zadosten ukrep, da zavezanec pristopi k odpravi nepravilnosti. Da bi imel torej tržni inšpektor možnost izreka opozorila v vsakem primeru, torej tudi tedaj, ko ga ni mogoče izreči ustno, so preventivni ukrepi inšpektorjev dodani v področni predpis in so v tem delu spremenjeni, glede na določbe ZIN.

K 16. členu:

Pooblastila, ki jih ima inšpektor pravico opraviti v inšpekcijskem nadzoru pri zavezancu, so urejena v zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor. Predlog zakona o tržni inšpekciji, pa kot »lex specialis« še dodatno določa, da ima inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora tudi pravico, da naroči neodvisen odvzem vzorcev, ki ga določi sam. Splošno pooblastilo za odvzem vzorcev določa ZIN), ki v 19. členu med drugim določa pooblastilo inšpektorju, da brezplačno vzame vzorce blaga in opravi preiskave vzeti vzorcev. Pooblastilo za odvzem vzorcev je določeno tudi v Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti – ZTZPUS-1 (Uradni list RS, št. 17/11), ki v drugem odstavku 15. člena določa, da pristojni inšpektorji brezplačno odzemajo vzorce proizvodov in jih oddajo v pregled skladnosti, podobno določa tudi Zakon o gradbenih proizvodih- ZGPro-1 (Uradni list RS, št. 82/13) v drugem odstavku 17. člena, ki pristojnim inšpektorjem daje pooblastilo za brezplačen odvzem vzorcev gradbenih proizvodov in oddajo v pregled, kot tudi drugi predpisi, ki določajo tehnične zahteve za proizvode.

Drugi odstavek predlaganega 17. člena ZTI-1 predpisuje, da se, če s posebnim predpisom ni določeno drugače, na inšpekcijskem pregledu odvzameta ustrezna vzorca za analizo in super analizo istočasno. Odvzem vzorcev se lahko opravi tudi z nakupom pod skrivno identiteto.

S tem se dodatno opredeli postopek glede preverjanja lastnosti blaga, saj se hkrati z vzorcem za analizo odvzame tudi vzorec za super analizo, v kolikor bi se s pritožbo zoper ukrep tržnega inšpektorja izpodbijala pravilnost rezultatov analize, strokovnega izvida ali mnenja. Velikost vzorca je določena z metodo preskušanja, ki je praviloma določena v harmoniziranih standardih. Posebni predpisi, kot so predpisi s področja okoljsko primerne zasnove proizvodov, povezanih z energijo, pa lahko določajo drugačen postopek preverjanja proizvodov za namene tržnega nadzora, kar je tudi urejeno v predlaganem drugem odstavku 19. člena ZTI-1.

Člen opredeljuje tudi možnost odvzema vzorca z nakupom pod skrivno identiteto. Ta določba je namenjena predvsem nadzoru prodaje na daljavo oziroma spletne prodaje proizvodov. Določba je povezana tudi z izvajanjem pooblastila iz točke (j) četrtega odstavka 14. člena Uredbe (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011.

Tako izvedbo analize kot izvedbo super analize lahko opravi za to usposobljena institucija, katere usposobljenost se praviloma izkazuje s pridobljeno akreditacijo. Super analizo lahko opravi institucija, ki ni povezana z zavezancem, s čimer se zagotavlja neodvisnost in nepristranskost. Člen še določa, da je rezultat super analize dokončen.

K 17. členu:

Določbi predloga zakona urejata prenehanje veljavnosti obstoječega Zakona o tržni inšpekciji, pri čemer pa se postopki, ki so bili začeti pred uveljavitvijo tega zakona končajo po Zakonu o tržni inšpekciji (Uradni list RS, št. 20/97).

K 18. členu

Predlog zakona je zasnovan tako, da ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet. Zato je v zakonu zapisano, da se v tem delu zakon začne uporabljati z letom, ki sledi letu po uveljavitvi tega zakona, da bo lahko predvidena poraba proračunskih sredstev upoštevana pri pripravi proračuna.

K 19. členu:

Z dnem uveljavitve ZTI-1 preneha veljati ZTI.

K 20. členu:

Glede uveljavitve zakona je v ZTI-1 določeno, da zakon začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.